ΔΕΙΓΜΑΤΙΚΟ ΓΡΑΠΤΟ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑ ΤΕΤΡΑΜΗΝΟΥ

ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ Γ΄ ΛΥΚΕΙΟΥ ΚΟΙΝΟΥ ΚΟΡΜΟΥ
ΔΙΑΡΚΕΙΑ: 45΄

ΜΕΡΟΣ Α΄: ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ (70 μον.)
ΜΕΡΟΣ Β΄: ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ (30 μον.)
ΜΕΡΟΣ Β΄: ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ
ΒΙ. ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ
Μανόλης Αναγνωστάκης, «Θεσσαλονίκη, Μέρες του 1969 μ.Χ.»

Στην οδό Αιγύπτου – πρώτη πάροδος δεξιά
Τώρα υψώνεται το μέγαρο της Τράπεζας Συναλλαγών
Τουριστικά γραφεία και πρακτορεία μεταναστεύσεως.
Και τα παιδάκια δεν μπορούνε πια να παίξουνε από
τα τόσα τροχοφόρα που περνούνε.
Άλλωστε τα παιδιά μεγάλωσαν, ο καιρός εκείνος πέρασε που ξέρατε
Τώρα πια δε γελούν, δεν ψιθυρίζουν μυστικά, δεν εμπιστεύονται,
Όσα επιζήσαν, εννοείται, γιατί ήρθανε βαριές αρρώστιες από τότε
Πλημμύρες, καταποντισμοί, σεισμοί, θωρακισμένοι στρατιώτες,
Θυμούνται τα λόγια του πατέρα: εσύ θα γνωρίσεις καλύτερες μέρες
Δεν έχει σημασία τελικά αν δεν τις γνώρισαν, λένε το μάθημα
οι ίδιοι στα παιδιά τους
Ελπίζοντας πάντοτε πως κάποτε θα σταματήσει η αλυσίδα
Ίσως στα παιδιά των παιδιών τους ή στα παιδιά των παιδιών
των παιδιών τους.
Προς το παρόν, στον παλιό δρόμο που λέγαμε, υψώνεται
η Τράπεζα Συναλλαγών
–εγώ συναλλάσσομαι, εσύ συναλλάσσεσαι αυτός συναλλάσσεται –
Τουριστικά γραφεία και πρακτορεία μεταναστεύσεως
–εμείς μεταναστεύουμε, εσείς μεταναστεύετε, αυτοί μεταναστεύουν –
Όπου και να ταξιδέψω η Ελλάδα με πληγώνει, έλεγε κι ο Ποιητής
Η Ελλάδα με τα ωραία νησιά, τα ωραία γραφεία,
τις ωραίες εκκλησιές

Η Ελλάς των Ελλήνων.

Ερώτηση Β1

Το ποιητικό υποκείμενο είναι **επικριτικό** απέναντι στην πραγματικότητα που βιώνει.
i. Να αναπτύξετε **τρεις (3) λόγους** για τους οποίους τηρεί αυτή τη στάση.
ii. Να τεκμηριώσετε την απάντησή σας.

(μονάδες 12)

Β2. ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΔΙΔΑΓΜΕΝΟΥ ΜΕ ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ
ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Κυριάκος Χαραλαμπίδης, «Στα στέφανα της κόρης του»

Είχε τριακόσια στρέμματα γης υπό κατοχήν
και τον πατέρα της στα βάθη της Ανατολής.

Θα παντρευόταν ευτυχώς ένα καλό παιδί.

Κατά την τελετή του μυστηρίου
δεν πρόσεξε κανένας τον πατέρα της.
Μπήκε απ' το νάρθηκα κρυφά και στάθηκε
πίσω από μια κολόνα και καμάρωνε.
Ύστερα σκούπισε με το μανίκι του
το ξεσκισμένο και φτωχό του δάκρυ.
Τον πήρανε για ηλίθιο του χωριού
και τον αφήκανε στην ησυχία του.

Τελειώνει ο γάμος, και να χαίρεστε τα στέφανα.
Παίρνουν κουφέτα και λουκούμια, μπαίνουν
καθένας στ' αυτοκίνητό του, χάνονται.

Ο στοργικός πατέρας πάει κι αυτός στην
Πράσινη Γραμμή, περνά σκυφτός
παίρνει ξανά τη θέση του στο χώμα.

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ
Κυριάκος Χαραλαμπίδης, «Ο αγνοούμενος»

Ο γέρος έδεσε το πόδι του από την καρέκλα
και σκόπευε να κοιμηθεί κατάχαμα στον Άδη,
όταν αντίκρισε το γιο του να του λέει:
«Πατέρα, μην πεθαίνεις, στάσου κι έρχομαι».

Πίσω από το βουνό μιλούσε ο γιος του
περιφραγμένος με τα σιδερά δικράνια*
και με καμπύλη μέση και με χέρια παραπόταμα.

«Πατέρα, ζω σου λέω, είμαι καλά.
Η δύναμή μου γίνεται μια σούπα κρέατος.
Πεινώ και τρέμω, αλλά δεν είναι τίποτα.
Ή, αν πεθαίνω, βρέχει — αρρώστια θα ’ναι.
Στο χέρι του φονιά μου να μετρώ χίλια αίματα.
Τη μύγα του θανάτου διώχνω, κλαίω κρυφά, σου στέλλω
την ύπαρξή μου να τη σκέπεις, όχι κλάματα, πατέρα».

Ο γέρος ανακάθισε στη μαύρη βράκα του
κι έβαλεν άγριο θρήνο γύρω γύρω.
Και το κατόρθωσε, για του παιδιού του το χατίρι,
λιθάρια ο θρήνος άσπρα κροκωτά* να γίνει.
Με το βαθύ αγωνίζεται παράθυρο και τόξο
να πιάσει τον αυγερινό, πόδι του γιου του.

Κυριάκος Χαραλαμπίδης, *Αχαιών Ακτή* (1977):
Ποιήματα 1961-2017, Αθήνα, Ίκαρος, 2019, σ. 129.

δικράνι= διχαλωτό γεωργικό εργαλείο, κατάλληλο για τον διαχωρισμό του άχυρου από το σιτάρι
κροκωτός= αυτός που έχει το χρώμα του φυτού κρόκος (ή ζαφορά), δηλαδή κίτρινο

Ερώτηση Β2

α. i. Να εξηγήσετε ποιο γεγονός προκαλεί την **εξωλογική εμφάνιση** του αγνοουμένου, σε κάθε ένα από τα δύο ποιήματα.
ii. Στη συνέχεια να παρουσιάσετε τις **ενέργειες** κάθε ενός από τους δύο αγνοουμένους, **με αναφορές** σε συγκεκριμένους στίχους από το κάθε ποίημα.

(μονάδες 6)

β. Να προσδιορίσετε:
i. τη συναισθηματική κατάσταση **του αγνοούμενου πατέρα** κατά τον γάμο της κόρης του («Στα στέφανα της κόρης του») και **ένα (1) εκφραστικό μέσο** με το οποίο αυτή αποδίδεται και
ii. τη συναισθηματική κατάσταση **του ζωντανού πατέρα** μετά από όσα ακούει από τον αγνοούμενο γιο του («Ο αγνοούμενος») και **ένα (1) εκφραστικό μέσο** με το οποίο αυτή αποδίδεται. Να τεκμηριώσετε σε κάθε περίπτωση.

(μονάδες 4)

Β3. ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ
Διδώ Σωτηρίου, «Οι νεκροί περιμένουν» (απόσπασμα)

Το σόι του πατέρα μου, που φιλοδοξούσε να δίνει στον κόσμο την εντύπωση της πιο μονιασμένης οικογένειας, ήταν στην πραγματικότητα χωρισμένο σε δυο αντιμαχόμενες μερίδες. Στη μια ανήκε η γιαγιά, ο θείος Θανάσης, η θεία Καλλιόπη κι ο πατέρας, γιατί ήταν όλοι τους παραλλαγές ενός ζωντανού, λαϊκού, εύθυμου και καλόκαρδου μοτίβου, στην άλλη ο θείος Αριστείδης και δυο άλλα πλούσια αδέρφια της γιαγιάς, ο θείος Περικλής κι ο θείος Ορέστης με τις οικογένειές τους. Η θεία Ερμιόνη βρισκόταν ανάμεσά τους, με το ένα πόδι εδώ και τ' άλλο εκεί.

Οι γυναίκες του θείου Περικλή και του θείου Ορέστη ήταν γνωστές στο Αϊντίνι για τις μεγάλες προίκες τους και την ψωροπερηφάνια τους. Είχαν κι οι δυο αρχαιόπρεπα ονόματα, όπως συνηθιζόταν στη Μικρασία. Ηλέκτρα έλεγαν τη μία, Ιώ την άλλη. 'Οταν τις έβλεπε η θεία Καλλιόπη να καταφτάνουν τις Τετάρτες, με τις κόρες τους, ντούρες, ακατάδεχτες, με σουρωμένα τα χείλια τους, σα να ήταν σακουλίτσες με λίρες, έλεγε στη μητέρα:

– Μαίρη, ετοιμάσου να μαζέψεις δηλητήρια. Το αχμάκ-καραβάν έρχεται. Ωχ, τι έχεις ν' ακούσεις πάλι, που κάλεσες την Τακουή!

– Μα για να τις σοκάρω την κάλεσα, έλεγε η μητέρα, και τις έβαζε να καθίσουν κοντά στην Αρμένισσα γειτόνισσά μας.

Η Τακουή που με την καλή, λαϊκή της καρδιά και την αφέλειά της δεν ξεχώριζε τις διαθέσεις τους, τις σκουντούσε με τον αγκώνα της σε κάθε αστείο της για να γελάσουν, αναποδογύριζε τα φλιτζάνια του καφέ να τους πει την τύχη τους, αράδιαζε χίλιες δυο συνταγές για τον έρωτα και την καλλονή, για το πώς λύνονται τα μάγια των ξελογιασμένων αντρών και πώς γεννιέται τ' αρσενικό παιδί.

Αυτές μειδιούσαν με τσιγκουνιά και στην πρώτη ευκαιρία άλλαζαν θέση. 'Επιαναν κρυφά τη θεία Ερμιόνη και της έλεγαν:

– Μα επιτρέπεται στη Μαίρη να συναναστρέφεται γυναίκες τέτοιας κοινωνικής τάξεως!

Η θεία Καλλιόπη, έκλεινε τότε το μάτι και ψιθύριζε της μητέρας:

– Σουτ! ν' ακούσουμε τις αριστοκράτισσες που άλλο όργανο απ' τη χολή δεν έχουν. Μωρέ θύμισέ μου καμιά σόκιν ιστορία να την ξεφουρνίσω, να γελάσουμε με τα μουτσουνίσματά τους.

– Όχι, να χαρείς, θεία Καλλιόπη, της έλεγε η μητέρα. Φτάνει για σήμερα. Πες, καλύτερα, την ερωτική περιπέτεια του καπτάν Μαθιού με την εγγλέζα λαίδη. Αυτή θα τους αρέσει.

Κι η θεία Καλλιόπη άρχιζε τη διήγηση με ευθυμία και μιμόταν τις νευρικές χειρονομίες και τη φωνή του άτυχου καπτάν Μαθιού, που ήταν ένας καραβοτσακισμένος θαλασσόλυκος κι έγινε ύστερα στεριανός κι άραξε στο Αϊντίνι, κοντά σ' έναν αδερφό του, γιατί είχε πάθει καταρράχτη και στα δυο του μάτια. Του καπτάν Μαθιού τις φανταστικές ιστορίες τις ρουφούσε όλο το Αϊντίνι, σα να ήταν νόστιμα θαλασσινά. Μα εκείνη που τις αξιοποιούσε πραγματικά ήταν η θεία Καλλιόπη. Όταν περνούσε καμιά φορά απ' το σπίτι της ο καπτάν Μαθιός να πιει το καφεδάκι του, τον κούρντιζε να της πει τον ερωτά του με την εγγλέζα λαίδη.

– Εχ, μωρέ Καλλιόπ', έκανε κείνος, δε μ' πιστεύ'ς γιατί ως φαίνεται δεν τούνι ξέρ' η αφεντιά σ' τι εξαπουδός είναι ου έρωντας. Αλησμονάς πως τότες τόλιγι η καρδιά τ' Μαθιού κι τα πουντίκια των χεριώνε τ' φουσκώνανι σα σιδερ'κά κι έβραζε η νιότ' στα γαίματά τ' κι έκανε μοναχόζιτ' για ικατό εγγλέζ' ναυάρχ'...

Ερώτηση Β3

Ο κόσμος των προσώπων του αφηγήματος διέπεται (= χαρακτηρίζεται) από διάφορες **αντιθέσεις.** Να εντοπίσετε **δύο (2)** από αυτές και να τις σχολιάσετε.

(μονάδες 8)